

(i) Printed Pages : 7 Roll No.

(ii) Questions : 6 Sub. Code :

1	7	5	0	4
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	6
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 6th Semester
(2055)

ENGLISH

Paper : Elective

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 90

Note :— Attempt ALL parts of each question together.

SECTION-I

1. Write a short note on any **FIVE** of the following Literary Terms :
Stream of Consciousness, Character, First Person Narrator, Protagonist, Non-Fiction, Bildungsroman, Picaresque Novel, Political Novel. 15
2. Answer any **FIVE** of the following questions in about **40-60** words each :
 - (1) How did Raju deal with his customer as a tourist guide ?
 - (2) Who was Rosie ? How did she come into contact with Raju ?
 - (3) What were the circumstances that led Raju to play the saint ?

- (4) Give an account of the Cobra dance arranged by Raju for Rosie.
- (5) Describe the scene of quarrel between Raju and his uncle.
- (6) How did Rosie become famous as a dancer ?
- (7) What role did Velan's sister play in establishing Raju as a holy man ?
- (8) Describe Raju's first meeting with Velan. $5 \times 3 = 15$

3. Answer any **THREE** of the following questions in about **100-120** words each :

- (1) Write in your own words, character sketch of Rosie.
- (2) How did Raju come to be known as a miracle maker in the Mangala village ?
- (3) 'The Guide' is a story of a man wearing a mask, and his mask becomes his face. Explain.
- (4) Explain in your own words, the opening ceremony of the Malgudi Railway Station.
- (5) Discuss the character-sketch of *Marco*. $3 \times 5 = 15$

SECTION-II

4. Write an essay on any **ONE** of the following topics (in about **700** words) :

(1) Artificial Intelligence

(2) Global Warming and Climate Change

(3) Horrors of Global War.

(4) Position of Women in Contemporary Society. 20

5. Draft a **Report** on feasibility of opening a chain of fast food restaurant in our city (**300** words).

OR

Write a **Report** on **Zonal Youth Festival** held at your college for your college magazine (**300** words). 10

6. Translate the following passage into **English** :

(Hindi Version)

जीवन को सुचारू रूप से चलाने के लिए जिस प्रकार शिक्षा तथा ज्ञान की आवश्यकता होती है उसी प्रकार उत्तम स्वास्थ्य का होना हमारे लिए परम आवश्यक है। जिस व्यक्ति का स्वास्थ्य ही ठीक नहीं होगा

वह जीवन में कभी सुखी नहीं रह सकता। स्वच्छता उत्तम स्वास्थ्य का आधार है। जब अज्ञानी पशु स्वच्छता पसन्द करते हैं, तो ज्ञानवान मनुष्य उसे पसन्द क्यों न करे ? अंग्रेजी की एक कहावत के अनुसार स्वच्छता आत्म-शुद्धि का द्वितीय सोपान है। प्रकृति के प्रत्येक पदार्थ में सफाई है। वास्तव में, स्वच्छता अत्यन्त आवश्यक वस्तु है। मानव-जीवन का आनन्द स्वच्छता पर निर्भर है। मनुष्य की आन्तरिक तथा बाह्य उन्नित पर आधारित है। सफाई के दो मुख्य प्रकार हैं—बाह्य सफाई और आन्तरिक सफाई। बाह्य सफाई का तात्पर्य है शरीर, वस्त्र, निवास-स्थान, भोजन आदि की स्वच्छता। आन्तरिक स्वच्छता का तात्पर्य मन और हृदय की स्वच्छता से है। बाह्य सफाई का मानव-जीवन पर बहुत प्रभाव पड़ता है। बाह्य स्वच्छता ही स्वास्थ्य की कुंजी है। जो मनुष्य सदा मैला-कुचैला रहता है, वह कभी स्वास्थ्य नहीं रह सकता। दुर्गन्धपूर्ण वातावरण में रहने वाला मनुष्य कभी नीरोग नहीं रह सकता। शारीरिक सफाई का हमारे जीवन पर बड़ा प्रभाव पड़ता है। इसलिए हमारे लिए शारीरिक स्वच्छता परमावश्यक है। शारीरिक सफाई के लिए स्नान कर लेना अथवा सफेद कपड़े पहन लेना ही आवश्यक नहीं है बल्कि शरीर के अंग-प्रत्यंग को स्वच्छ रखना परम आवश्यक है। हमारे दांत और नाखून गन्दे न हों, हमारी नाक, कान, आंखें गंदगी से भरी न हों, क्योंकि यदि इनमें से किसी में भी कोई भी दोष होगा तो हमारा स्वास्थ्य गिरने लगेगा। जो व्यक्ति अपने शरीर को साफ नहीं रखता उसके शरीर में विभिन्न रोग अपना अड्डा जमा लेते हैं। इसलिए हमको अपनी शारीरिक स्वच्छता, भोजन की स्वच्छता और निवास-स्थान आदि

की स्वच्छता के संबंध में पूर्ण सतर्क रहना चाहिए। जैसा कि ऊपर कहा जा चुका है कि आन्तरिक स्वच्छता का तात्पर्य मन और हृदय की स्वच्छता से है। जिस मनुष्य का आचरण शुद्ध नहीं जिसका अन्तःकरण निर्मल नहीं, उसका समाज में मूल्य ही क्या ? ऐसा व्यक्ति संसार में कभी भी आदर का पात्र नहीं बन सकता। शुद्ध आचरण वाला व्यक्ति संसार में सदैव पूजनीय होता है। ऐसा व्यक्ति समाज में आदर की दृष्टि से देखा जाता है। समाज उसके आदर्शों का अनुकरण करता है। जिस व्यक्ति का आचरण शुद्ध होता है उसके सामने अन्य मनुष्यों का मस्तक अपने आप नीचा हो जाता है। महात्मा गांधी और गौतम बुद्ध अपनी आन्तरिक शुद्धि के कारण ही भारतवासियों के हृदय-सम्राट् बने हुए हैं।

(Punjabi Version)

ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਹੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਸਫ਼ਾਈ ਉੱਤਮ ਸਿਹਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਗਿਆਨੀ ਪਸ਼ੂ ਸਫ਼ਾਈ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ? ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਫ਼ਾਈ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਾਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਫ਼ਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਸਫ਼ਾਈ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਉੱਨਤੀ

ਸਫ਼ਾਈ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ- ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਫ਼ਾਈ। ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਰੀਰ, ਕੱਪੜੇ, ਨਿਵਾਸ-ਸਥਾਨ, ਭੋਜਨ ਆਦਿ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਭਾਵ ਮਨ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਤੋਂ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਮਨੁੱਖ-ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਹੀ ਸਵਾਸਥ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਲਾ-ਕੁਚੈਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਸਵਸੱਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਬਦਬੂ ਭਰੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਕਦੀ ਨੀਰੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਸਰੀਰਕ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਸਫ਼ਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਸਫ਼ਾਈ ਲਈ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਸਫ਼ੇਦ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੰਦ ਅਤੇ ਨੰਹੂ ਗੰਦੇ ਨਾ ਹੋਣ : ਸਾਡੀ ਨੱਕ, ਕੰਨ, ਅੱਖਾਂ ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗੇਗੀ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੋਗ ਆਪਣਾ ਅੱਡਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਸਫ਼ਾਈ, ਭੋਜਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ-ਸਥਾਨ ਆਦਿ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਭਾਵ ਮਨ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਹੀ ਕੀ ? ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਵੀ ਆਦਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਸ਼ੁੱਧ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ

ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਦਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਉਸ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਝੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭਾਰਤ-ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

OR

(For Foreign Students Only)

Write a Paragraph on any **ONE** of following topics :

(i) Health is Wealth

(ii) Value of Yoga.

15